

TENDENCIJE PROMENE STRUKTURE VOĆARSKE PROIZVODNJE U SRBIJI I VOJVODINI¹

Mirjana Lukač Bulatović²

REZIME

U analiziranom periodu (1980-2004) učešće površina voćnjaka u ukupnim obradivim površinama u Srbiji je prosečno iznosilo 5,59% i ispoljava tendenciju blagog povećanja (stopa promene 0,11%). U Vojvodini je učešće voćnjaka u obradivim površinama prosečno iznosilo 1,04%. Učešće voćnjaka u obradivim površinama u Vojvodini se povećava po prosečnoj godišnjoj stopi promene od 0,52%. U ukupnim površinama voćnjaka Srbije učešće Vojvodine je skromno, ali sa tendencijom povećanja. Vojvodina ima učešće od 6,57% u ukupnim površinama voćnjaka, odnosno 14,03% u ukupnim rodnim stablima. Sa prosečnom godišnjom proizvodnjom od 180.000 t Vojvodina učestvuje sa 17,97% u ukupnoj proizvodnji voća Srbije. Učešće Vojvodine u ukupnoj proizvodnji voća u Srbiji ispoljava tendenciju smanjenja (stopa promene –0,66%). U 2004. u odnosu na 1980. godinu šljiva je bila i ostala vodeća voćna vrsta, mada se njeno učešće smanjuje u voćarskoj proizvodnji Srbije. Šljiva ima učešće od 59,85% u ukupnim rodnim stablima, odnosno 44,89% u ukupno ostvarenoj proizvodnji voća. Na drugom i trećem mestu u strukturi voćarske proizvodnje Srbije su jabuka i višnja. U voćarskoj proizvodnji Vojvodine jabuka je dominantna voćna vrsta. U 2004. u poređenju sa 1980. godinom učešće jabuke se povećava u strukturi voćarskih zasada Vojvodine. Jabuka ima učešće od 32,73% u ukupnom rodnom stablima, a 42,45% u ukupno ostvarenoj proizvodnji voća. Drugo i reće mesto u strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine zauzimaju šljiva i višnja.

Ključne reči: Površine voćnjaka, broj rodni stabala, proizvodnja voća, Vojvodina, Republika Srbija.

¹ Rad predstavlja deo istraživanja autora u okviru magistarskog rada: „Proizvodni i ekonomski efekti u proizvodnji i preradi voća”, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 2004.

² Mr Mirjana Lukač Bulatović, asistent, Departman za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad.

UVOD

U savremenim uslovima razvoja voćarske proizvodnje nije jedini cilj proizvesti, nego proizvesti onaj proizvod koji se pod povoljnim uslovima može plasirati na tržište. Voćarstvo može biti visoko profitabilno, samo ukoliko je tehnologija gajenja voća usklađena sa zahtevima tržišta. Znači, za uspešnu voćarsku proizvodnju treba podizati zasade sa visokokvalitetnim i produktivnim sortama onih voćnih vrsta, koje na osnovu datih agroekoloških uslova sredine mogu ostvariti optimalne proizvodno-ekonomske rezultate. Posebna pažnja pri proizvodnji voća se mora posvetiti potpunoj primeni savremenih agrotehničkih mera, što u našoj dosadašnjoj voćarskoj praksi nije bio slučaj.

Osnovni cilj istraživanja se sastoji u sagledavanju tendencija u promenama površina voćnjaka, rodnihi stabala i ostvarene proizvodnje voća po analiziranim voćnim vrstama. Posmatrana je struktura zasada prema vrsti voća i ostvarenoj proizvodnji u Srbiji u celini i Vojvodini u 2004. u odnosu na 1990. i 1980. godinu. Analiza kretanja spomenutih obeležja kapaciteta voćarske proizvodnje je izvršena i u periodu 1980-2004. godine.

IZVORI PODATAKA I METOD RADA

Objavljeni podaci statističkih publikacija Saveznog i Republičkog zavoda za statistiku (Bilteni Ratarstvo, Voćarstvo i Vinogradarstvo) kao i nepublikovani, dokumentacioni materijal ovih ustanova, poslužili su kao osnova za izradu ovog rada. Obuhvaćeni su podaci o površinama voćnjaka, rodnihi stablima i ostvarenoj proizvodnji voća u Srbiji i Vojvodini u periodu 1980-2004. godine.

Polazeći od postavljenog cilja istraživanja i raspoloživih izvora podataka, za njihovu obradu je korišćen komparativni metod, kao i standardni statističko-matematički metodi (indeksi, srednja vrednost, koeficijent varijacije, godišnja stopa promene).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Kapaciteti voćarske proizvodnje ***Površine voćnjaka***

U proseku za period 1980-2004. godine ukupne površine voćnjaka u Srbiji su iznosile 256.303 ha (Tabela 1). Vojvodina sa površinom od 16.813 ha pod voćnjacima zauzima učešće od 6,57% u ukupnim površinama voćnjaka (Tabela 2).

Površine voćnjaka u Srbiji se smanjuju po prosečnoj godišnjoj stopi promene od - 0,36%, dok je u Vojvodini ispoljena obrnuta tendencija, odnosno tendencija blagog uvećanja (stopa promene 0,61%).

Kao rezultat smanjenja površina voćnjaka u Srbiji, a povećanja u Vojvodini, učešće Vojvodine u ukupnim površinama voćnjaka Srbije se povećava sa 5,68% u 1980. godini na 7,41% u 2004. godini, odnosno učešće Vojvodine u ukupnim površinama voćnjaka Srbije se povećava po prosečnoj godišnjoj stopi promene od 0,98%.

U ukupnim obradivim površinama učešće voćnjaka je skromno, ali sa blagom tendencijom povećanja. U ispitivanom periodu (1980-2004) učešće površina voćnjaka u ukupnim obradivim površinama u Srbiji je iznosilo 5,59% i ispoljava tendenciju blagog

povećanja (stopa promene 0,11%), pre svega, kao rezultat nešto bržeg smanjenja obradivih površina u odnosu na površine voćnjaka u Srbiji. U Vojvodini je učešće voćnjaka u obradivim površinama u posmatranom periodu prosečno iznosilo 1,03%. Učešće voćnjaka u obradivim površinama u Vojvodini se povećava po prosečnoj godišnjoj stopi promene od 0,52%.

Tabela 1. Kretanje površina voćnjaka u periodu 1980-2004. godine u Srbiji
Table 1. Trend of fruit area in Serbia in the Period 1980-2004.

Pokazatelji	Obradive površine (ha)	Površine voćnjaka (ha)	Učešće voćnjaka u obradivim površinama (%)
Prosek: 1980–2004.	4.590.664	256.303	5,59
Minimum	4.251.561	243.561	5,44
Maksimum	4.742.683	265.813	5,78
Stopa promene (%)	–0,47	–0,36	0,11
Koeficijent varijacije (%)	4,23	2,87	1,95

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

Tabela 2. Kretanje površina voćnjaka u periodu 1980-2004. godine u Vojvodini
Table 2. Trend of fruit area in Voivodina in the Period 1980-2004.

Pokazatelji	Obradive površine (ha)	Površine voćnjaka (ha)	Učešće voćnjaka u obradivim površinama (%)	Učešće Vojvodine u površinama voćnjaka Srbije (%)
Prosek: 1980–2004.	1.636.581	16.813	1,03	6,57
Minimum	1.622.172	14.876	0,91	5,68
Maksimum	1.650.508	18.499	1,12	7,55
Stopa promene (%)	0,08	0,61	0,52	0,98
Koef. varijacije (%)	0,64	5,12	4,60	7,62

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

Struktura voćarskih zasada prema vrsti voća

U posmatranom periodu (1980-2004) ukupan broj rodni stabala u Srbiji je prosečno iznosio oko 86 miliona, a u Vojvodini oko 12 miliona, tako da Vojvodina ima učešće od 14,03% u ukupnim rodni stablima Srbije (Tabela 3). Broj rodni stabala u Srbiji se smanjuje po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -0,38%, a u Vojvodini se povećava po prosečnoj godišnjoj stopi promene od 0,38%.

U ispitivanom periodu (1980-2004) u Republici Srbiji je konstatovano smanjenje površina voćnjaka i broja rodni stabala, a u Vojvodini povećanje površina voćnjaka i broja rodni stabala. Učešće Vojvodine u ukupnim rodni stablima Srbije ispoljava tendenciju povećanja (stopa promene 0,77%).

U 2004. u odnosu na 1980. godinu u voćarskoj proizvodnji Srbije je zapaženo smanjenje broja rodni stabala kruške, šljive i trešnje, a obrnuta tendencija kretanja kod ostalih analiziranih voćnih vrsta (Tabela 4). Najveće smanjenje broja rodni stabala je

uočeno u proizvodnji šljive, sa 51 u 1980. godini na 42 miliona u 2004. godini ili za 17%.

Tabela 3. Kretanje broja rodni stabala u periodu 1980-2004. godine

Table 3. Trend of number of fruiting trees from fruit species in the Period 1980-2004.

Pokazatelj	Broj rodni stabala (000)		Učešće Vojvodine u ukupnim rodni stablima Srbije (%)
	Srbija	Vojvodina	
Prosek: 1980–2004.	85.707	12.241	14,03
Minimum	80.230	9.463	11,44
Maksimum	90.238	12.794	15,03
Stopa promene (%)	-0,38	0,38	0,77
Koeficijent varijacije (%)	3,94	6,28	6,52

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

Tabela 4. Kretanje rodni stabala po voćni vrstama u odabranim godinama u Srbiji

Table 4. Trend of number of fruiting trees from fruit species in Serbia in observing years

(000)

Voćna vrsta	Go d i n a				
	1980.	1990.	Indeks 1980=100	2004.	Indeks 1980=100
Jabuka	11.777	13.824	117	14.890	126
Kruška	5.330	7.604	143	5.130	96
Dunja	733	887	121	896	122
Šljiva	51.066	47.757	93	42.513	83
Trešnja	1.932	1.991	103	1.830	95
Višnja	5.365	9.772	182	8.890	166
Kajsija	1.403	1.623	125	1.600	114
Breskva	3.615	3.975	110	3.948	109
Orah	1.460	1.708	117	1.736	119

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

Broj rodni stabala u Srbiji se povećava kod većine analizirani voćni vrsta i kreće se u intervalu od 109 indeksni poena (proizvodnja breskve) do 166 indeksni poena (proizvodnja višnje). U proizvodnji višnje, u kojoj je intenzitet povećanja najizraženiji, broj rodni stabala se povećava sa 5,4 miliona u 1980. godini na 8,9 miliona u 2004. godini, odnosno povećanje je iznosilo 64%.

U strukturi voćarskih zasada Srbije u 1980. godini najzastupljenije voćne vrste su šljiva (učešće 61,76%) i jabuka (učešće 14,22%) dok je učešće ostalih voćni vrsta u ukupni rodni stablima Srbije ispod 6,50% (Tabela 5). u 2004. godini vodeće voćne vrste u strukturi voćarske proizvodnje Srbije su i dalje šljiva, jabuka i višnja, s napomenom, da se u poređenju sa 1980. godinom povećava učešće jabuke i višnje, a smanjuje učešće šljive.

Tabela 5. Struktura rodni stabala po voćnim vrstama u odabranim godinama u Srbiji
 Table 5. Structure of fruiting trees from fruit species in Serbia in observing years

Voćna vrsta	G o d i n a						Struktura (prosek=100)	Rang proseka
	1980.		1990.		2004.			
	(%)	Rang	(%)	Rang	(%)	Rang		
Jabuka	14,22	2	15,51	2	18,28	2	16,00	2
Kruška	6,45	4	8,53	4	6,30	4	7,09	4
Dunja	0,90	9	1,00	9	1,10	9	1,00	9
Šljiva	61,76	1	53,57	1	52,21	1	55,85	1
Trešnja	2,34	6	2,23	6	2,25	6	2,27	6
Višnja	6,50	3	10,96	3	10,92	3	9,46	3
Kajsija	1,70	8	1,82	8	1,96	8	1,83	8
Breskva	4,37	5	4,46	5	4,85	5	4,56	5
Orah	1,76	7	1,92	7	2,13	7	1,94	7
Ukupno:	100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-

U strukturi voćarske proizvodnje u Srbiji, šljiva je bila i ostala vodeća voćna vrsta, mada se njeno učešće u ukupnim rodni stablima smanjuje sa 61,76% u 1980. na 53,57% u 1990. godini, odnosno na 52,21% u 2004. godini. U konačnom rang prva tri mesta zauzimaju šljiva, jabuka i višnja, a poslednja tri trešnja, kajsija i dunja.

U 2004. u poređenju sa 1980. godinom u voćarskoj proizvodnji Vojvodine je uočeno smanjenje broja rodni stabala u proizvodnji dunje, trešnje i kajsije, a povećanje kod ostalih voćnih vrsta (Tabela 6). Najveće smanjenje rodni stabala je konstatovano u proizvodnji kajsije, u kojoj se broj rodni stabala smanjuje sa 482.000 u 1980. godini na 400.000 u 2004. godini, odnosno smanjenje je iznosilo 17%. Međutim, najizraženije povećanje rodni stabala je u proizvodnji jabuke i višnje. U proizvodnji jabuke se broj stabala povećava sa 2,6 miliona u 1980. godini na 4,8 miliona u 2004. godini, odnosno povećanje je iznosilo 84%.

Tabela 6. Kretanje rodni stabala po voćnim vrstama u odabranim godinama u Vojvodini
 Table 6. Trend of number of fruiting trees from fruit species in Voivodina in observing years

Voćna vrsta	G o d i n a				
	1980.	1990.	Indeks 1980=100	2004.	Indeks 1980=100
	(000)	(000)	(000)	(000)	(000)
Jabuka	2.595	3.858	149	4.767	184
Kruška	1.229	2.258	184	1.274	104
Dunja	178	153	86	151	85
Šljiva	2.405	2.561	106	2.609	108
Trešnja	313	309	97	285	91
Višnja	1.017	1.279	126	1.469	144
Kajsija	482	405	84	400	83
Breskva	1.018	979	96	1.036	102
Orah	226	319	141	250	111

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

U strukturi voćarskih zasada u Vojvodini u 1980. godini najzastupljenije voćne vrste su jabuka (učešće 27,42%) i šljiva (učešće 25,41%). Učešće ostalih voćnih vrsta u ukupnim rodnim stablima je ispod 13% (Tabela 5). U 2004. godini, prva tri mesta u strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine zauzimaju jabuka, šljiva i višnja, s napomenom, da se u odnosu na 1980. godinu povećava učešće jabuke i višnje, a smanjuje učešće šljive i kruške.

Tabela 7. Struktura rodni stabala po voćnim vrstama u odabranim godinama u Vojvodini
Table 7. Structure of fruiting trees from fruit species in Voivodina in observing years

Voćna vrsta	Godina						Struktura (prosek=100)	Rang proseka
	1980.		1990.		2004.			
	(%)	Rang	(%)	Rang	(%)	Rang		
Jabuka	27,42	1	31,83	1	38,94	1	32,73	1
Kruška	13,00	3	18,63	3	10,41	4	14,01	3
Dunja	1,88	9	1,26	9	1,23	9	1,46	9
Šljiva	25,41	2	21,13	2	21,31	2	22,62	2
Trešnja	3,31	7	2,55	8	2,33	7	2,73	7
Višnja	10,75	4-5	10,55	4	12,00	3	11,10	4
Kajsija	5,10	6	3,34	6	3,27	6	3,90	6
Breskva	10,75	4-5	8,08	5	8,46	5	9,10	5
Orah	2,38	8	2,63	7	2,04	8	2,35	8
Ukupno:	100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-

U strukturi voćarske proizvodnje, jabuka je bila i ostala dominantna voćna vrsta. Učešće jabuke u ukupnim rodnim stablima se povećava sa 27,42% u 1980. godini na 38,94% u poslednjoj analiziranoj godini.

Struktura voćnih vrsta prema ostvarenoj proizvodnji

U periodu 1980-2004. godine u Srbiji je ostvarena prosečna proizvodnja voća od 1,1 milion t, sa variranjima po godinama koja se kreću od 592.000 t u 2002. godini do 1,3 miliona t u 1982. godini. Visoka varijacija proizvodnje voća iz godine u godinu potvrđuje i apsolutni razmak varijacije, koji u posmatranom periodu iznosi 746.000 t (Tabela 8). Sa prosečnom godišnjom proizvodnjom od 183.000 t, Vojvodina učestvuje sa 17,97% u ukupnoj proizvodnji voća Srbije.

Tabela 8. Kretanje proizvodnje voća u periodu 1980-2004. godine
Table 8. Trend of fruit production in the Period 1980-2004.

Pokazatelji	Proizvodnja voća (000 t)		Učešće Vojvodine u ukupnoj proizvodnji voća u Srbiji (%)
	Srbija	Vojvodina	
Prosek: 1980-2004.	1.060	183	17,97
Minimum	592	67	11,32
Maksimum	1.339	248	24,19
Stopa promene (%)	-0,95	-1,47	-0,66
Koeficijent var. (%)	29,03	20,89	15,39

Izvor: Statistički bilten: „Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo”

Iako je ukupna proizvodnja voća smanjena i na nivou Republike i u Vojvodini, ipak je intenzitet smanjenja izraženiji u voćarskoj proizvodnji Vojvodine. Proizvodnja voća u Srbiji se smanjuje po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -0,95% a u Vojvodini po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -1,47%.

Veće opadanje proizvodnje voća u Vojvodini u odnosu na Srbiju je uticalo na smanjenje njenog učešća u ukupnoj proizvodnji voća Srbije. Naime, i pored manjih ili većih variranja po analiziranim godinama, učešće Vojvodine u ukupnoj proizvodnji voća u Srbiji se smanjuje po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -0,66%.

U strukturi voćarske proizvodnje Srbije, najveće učešće imaju šljiva i jabuka, koje u konačnom rang u imaju učešće od 64,62% u ukupnoj proizvodnji voća (Tabela 9). Sa značajnom zastupljenošću u ukupnoj proizvodnji su još i višnja (učešće u konačnom rang u 7,64%), kruška (6,79%), malina (5,04%) i breskva (4,76%). Zastupljenost ostalih robnih vrsta u konačnom rang u je ispod 3,36% (jagoka, kajsija, trešnja, orah i dunja).

Tabela 9. Struktura voćnih vrsta prema ostvarenoj proizvodnji u odabranim godinama u Srbiji
Table 9. Structure of fruit species toward realization production in Serbia in observing years

Voćna vrsta	G o d i n a						Struktura (prosek=100)	Rang proseka
	1980.		1990.		2004.			
	(%)	Rang	(%)	Rang	(%)	Rang		
Jabuka	21,12	2	22,73	2	15,33	2	19,73	2
Kruška	6,37	3	9,09	3	4,90	5	6,79	4
Dunja	0,68	11	1,11	11	0,92	11	0,90	11
Šljiva	51,44	1	36,32	1	46,90	1	44,89	1
Trešnja	1,90	7	3,01	9	2,57	9	2,49	9
Višnja	4,55	5	8,98	4	9,38	3	7,64	3
Kajsija	1,70	9	3,10	8	3,40	7	2,73	8
Breskva	5,10	4	4,91	6	4,26	6	4,76	6
Orah	1,45	10	1,70	10	1,85	10	1,67	10
Jagoda	3,87	6	3,40	7	2,83	8	3,36	7
Malina	1,82	8	5,65	5	7,66	4	5,04	5
Ukupno:	100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-

Prema tome, u strukturi voćarske proizvodnje Srbije šljiva je vodeća voćna vrsta, kako po broju rodni stabala (učešće 55,85%) tako i po ostvarenoj proizvodnji (učešće 44,89%). Drugo i treće mesto u strukturi voćarske proizvodnje imaju jabuka i višnja.

U strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine prema ostvarenoj proizvodnji voća najveće učešće, kako po odabranim godinama, tako i u konačnom rang u imaju jabuka i šljiva. U 2004. godini navedene voćne vrste imaju učešće od 62,67% u ukupnoj proizvodnji voća u Vojvodini (Tabela 10). Značajnu zastupljenost u ukupnoj proizvodnji voća imaju još i kruška (učešće u konačnom rang u 9,74%), višnja (8,47%) i breskva (8,43%). Zastupljenost ostalih voćnih vrsta (kajsija, trešnja, orah, dunja, jagoda i malina) u konačnom rang u je ispod 4,80%.

Prema tome, u strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine jabuka je dominantna voćna vrsta, kako po broju rodni stabala (učešće 32,73%), tako i po ostvarenoj proizvodnji (učešće 42,45%). Drugo i treće mesto u konačnom rang u, kako po broju rodni stabala, tako i po ostvarenoj proizvodnji imaju šljiva i kruška.

Tabela 10. Struktura voćnih vrsta prema ostvarenoj proizvodnji u odabranim god. u Vojvodini
 Table 9. Structure of fruit species toward realization production in Voivodina observing years

Voćna vrsta	G o d i n a						Struktura (prosek=100)	Rang proseka
	1980.		1990.		2004.			
	(%)	Rang	(%)	Rang	(%)	Rang		
Jabuka	43,82	1	44,92	1	38,61	1	42,45	1
Kruška	9,82	4	13,28	2	6,11	4	9,74	3
Dunja	0,93	11	1,11	9	1,20	9	1,08	9
Šljiva	20,96	2	12,92	3	24,06	2	19,31	2
Trešnja	1,87	7	2,91	7	2,74	7	2,51	7
Višnja	4,66	5	10,48	4	10,27	3	8,47	4
Kajsija	4,54	6	4,20	6	5,67	6	4,80	6
Breskva	10,37	3	6,87	5	8,06	5	8,43	5
Orah	1,80	8	1,97	8	2,27	8	2,01	8
Jagoda	1,05	9	0,90	10	0,56	10	0,84	10
Malina	0,18	10	0,44	11	0,45	11	0,36	11
Ukupno:	100,00	-	100,00	-	100,00	-	100,00	-

Znači, u voćarskoj proizvodnji Srbije šljivu kao vodeću vrstu prati jabuka, dok u voćarskoj proizvodnji Vojvodine jabuku kao vodeću vrstu prati šljiva.

ZAKLJUČAK

U proseku za period 1980-2004. godine voćarska proizvodnja Srbije sa 256.303 ha zauzima učešće od 5,59% u ukupnim obradivim površinama. Učešće voćnjaka u obradivim površinama ispoljava tendenciju neznatnog povećanja (stopa promene 0,11%).

U Vojvodini je pod voćnjacima u posmatranom periodu (1980-2004) prosečno bilo 16.813 ha ili 1,03% ukupnih obradivih površina. Vojvodina zauzima učešće od 6,57% u ukupnim površinama voćnjaka Srbije. Kao rezultat smanjenja površina voćnjaka u Srbiji, a povećanja u Vojvodini, učešće Vojvodine u ukupnim površinama voćnjaka Srbije se povećava sa 5,68% u 1980. na 7,41% u 2004. godini.

U ispitivanom periodu (1980-2004) ukupan broj rodni stabala u Srbiji je prosečno iznosio oko 86 miliona. Vojvodina sa oko 12 miliona rodni stabala ima učešće od 14,03% u ukupnim rodni stablima. Učešće Vojvodine u ukupnim rodni stablima Srbije ispoljava tendenciju povećanja (stopa promene 0,77%).

Sa prosečnom godišnjom proizvodnjom od 183.000 t, Vojvodina učestvuje sa 17,97% u ukupnoj proizvodnji voća u Srbiji. U periodu 1980-2004. godine proizvodnja voća u Srbiji se smanjuje po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -0,95%, a u Vojvodini po prosečnoj godišnjoj stopi promene od -1,47%. Intenzitet smanjenja učešća Vojvodine u ukupnoj proizvodnji voća se kretao po prosečnoj stopi promene od -0,66%.

U 2004. i poređenju sa 1980. godinom broj rodni stabala u Srbiji se smanjuje u proizvodnji, kruške, šljive i trešnje, a povećava kod ostalih analiziranih voćnih vrsta. U strukturi voćarske proizvodnje Srbije šljiva je vodeća voćna vrsta, kako po broju rodni stabala (učešće 55,85%), tako i po ostvarenoj proizvodnji (učešće 44,89%). Na drugom i

trećem mestu u strukturi voćarske proizvodnje Srbije i prema broju rodni stabala i prema ostvarenoj proizvodnji su jabuka i višnja.

Broj rodni stabala u Vojvodini u 2004. u poređenju sa početnom posmatranom godinom se smanjuje u proizvodnji dunje, trešnje i kajsije, a povećava kod ostalih analiziranih voćnih vrsta. U strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine jabuka je na prvom mestu, kako po broju rodni stabala (učešće 32,73%), tako i po ostvarenoj proizvodnji (učešće 42,45%). Drugo i treće mesto u strukturi voćarske proizvodnje Vojvodine zauzimaju šljiva i višnja.

NAPOMENA: Rezultati istraživačkog rada su nastali zahvaljujući finansiranju Ministarstva nauke i zaštite životne sredine Republike Srbije, projekta evidencionog broja BTN-341002B pod nazivom „Proizvodi od sušenog voća” u okviru Nacionalnog programa biotehnologije i agroindustrije od 01. 04. 2005. godine.

LITERATURA

1. Keserović, Z., Gvozdenović, D.: Proizvodnja voća na malim površinama, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 1995.
2. Milić, D, Prenkić, R., Lukač Mirjana: Mesto i značaj proizvodnje i prerade voća u Vojvodini, Agroekonomika, br. 28, Institut za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, str. 106-117, 1999.
3. Milić, D., Furundžić, M., Jevdović Melanija, Kukić, Đ.: Organizacija voćarsko-vinogradarske proizvodnje, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 1993, 336 strana.
4. Petrović, S., Milošević, T.: Proizvodnja koštičavog voća u Centralnoj Srbiji, Ekonomika poljoprivrede, br. 3-4, Beograd, str. 129-139, 1998.
5. Čobanović Katarina, Milić, D., Lukač Mirjana: Proizvodni rezultati poljoprivrede Srbije sa aspekta svojinskih odnosa, Agroekonomika, br. 28, Institut za ekonomiku poljoprivrede i sociologiju sela, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, str.23-35, 1999.

TRENDS OF CHANGE IN THE STRUCTURE OF FRUIT PRODUCTION IN SERBIA AND THE VOJVODINA PROVINCE

by

Lukač Bulatović Mirjana

SUMMARY

In the analyzed period (1980-2004), the portion of orchards in the total arable land of Serbia was 5.59% on the average, with a trend of moderate increase (the rate of change of 0.11%). The average portion of orchards in the arable land of the Vojvodina Province was 1.04% and it increased at the average annual rate of 0.52%. The participation of the Vojvodina Province in the total acreage of orchards in Serbia is

modest but it has an increasing trend. The Vojvodina Province participates with 6.57% in the total acreage of orchards, or with 14.03% in the total number of fruit-bearing trees. With the average annual production of 180,000 t, the Vojvodina Province takes 17.97% of the total fruit production of Serbia. The participation of the Vojvodina Province in the total fruit production of Serbia has a decreasing trend (the rate of change of -0.66%). In 2004 as compared with 1980, plums remained the leading fruit species but their portion was decreased. The portion of plums in the total number of fruit-bearing trees is 59.89% or 42.49% of the total fruit production. Apples and cherries take the second and third place in the structure of fruit production of Serbia. Apples are the dominant species in the fruit production of the Vojvodina Province. In 2004 as compared with 1980, the portion of apple orchards increased in the Vojvodina Province. The portion of apples in the number of fruit-bearing trees is 32.73% or 42.45% of the total fruit production. Plums and black cherries take the second and third place in the structure of fruit production of the Vojvodina Province.

Key words: Orchard acreage, number of fruit-bearing trees, fruit production, the Vojvodina Province, Republic of Serbia

Primljeno: 30. 09. 2005.
Prihvaćeno: 04. 10. 2005.